

Warszawa, 18 sierpnia 2021 roku

Sprawa: Odpowiedź na petycję

Znak sprawy: DD3.056.17.2021

Kontakt: Kancelaria MF
tel. +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Odpowiedź na petycję z 15 maja 2021 r.

Szanowny Panie,

odpowiadając na Pana apel do władzy ustawodawczej i wykonawczej Rzeczypospolitej Polskiej o skorzystanie z dyspozycji art. 22 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa i wydanie rozporządzenia o zaniechaniu poboru podatku od zagranicznych świadczeń emerytalnych emigracji politycznej lat 80-tych, uprzejmie informuję.

Z uwagi na fakt, że treść żądania zawiera postulat zmiany prawa, wystąpienie Pana stanowi petycję w rozumieniu przepisów ustawy o petycjach. Mając powyższe na uwadze, proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Postulat

Postuluje Pan wydanie rozporządzenia w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od osób fizycznych od zagranicznych świadczeń emerytalnych emigracji politycznej lat 80-tych.

Jak wynika z treści petycji, zakres żądania jest związany z sytuacją, w jakiej znalazł się Pan obok wielu tysięcy wysoko wykwalifikowanych specjalistów, którzy w latach 80-tych byli zmuszeni do wyjazdu na emigrację z powodów politycznych. Z wystąpienia wynika, że po utracie pracy na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, wyemigrował Pan do królestwa Niderlandów, konsekwencją czego była 7-letnia rozłąka z rodziną i utrata więzi rodzinnych do chwili obecnej.

Przywołując osobiste doświadczenia związane ze sporem z organami podatkowymi uznaje Pan, że „jest moralnym i humanitarnym obowiązkiem obecnej władzy ustawodawczo-wykonawczej naprawienie ogromnej krzywdy, którą władza PRL-owska wyrządziła opozycjonistom zmuszonym do emigracji w latach 80-tych ubiegłego wieku, porównywalną do „czystki etnicznej” z roku 1968.

Zgodnie z Pana stanowiskiem formą naprawienia tej szkody jest możliwość skorzystania z dyspozycji art. 22 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa i wydanie rozporządzenia o zaniechaniu poboru podatku od świadczeń emerytalnych emigracji politycznej lat 80-tych.

Emerytury na gruncie umów o unikaniu podwójnego opodatkowania

Opodatkowanie dochodu z tytułu emerytur wypłacanych z zagranicy na rzecz osób mających miejsce zamieszkania w Polsce regulują przepisy ustawy PIT oraz umów o unikaniu podwójnego opodatkowania zawartych między Polską a państwem wypłaty.

Osoby fizyczne, jeżeli mają miejsce zamieszkania na terytorium Polski, podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów (przychodów) bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów (nieograniczony obowiązek podatkowy).

Powyższy przepis stosuje się z uwzględnieniem postanowień zawartych przez Polskę umów o unikaniu podwójnego opodatkowania.

Wykaz zawartych przez Polskę umów oraz ich aktualna treść dostępne są na stronie:

<https://www.podatki.gov.pl/podatkowa-wspolpraca-miedzynarodowa/wykaz-umow-o-unikaniu-podwojnego-opodatkowania/>.

Co do zasady umowy te wzorowane są na przepisach Modelowej Konwencji w sprawie podatku od dochodu i majątku OECD, która przewiduje opodatkowanie świadczeń emerytalnych tylko w państwie zamieszkania osoby otrzymującej dochód (art. 18). W takim przypadku pełne prawo do opodatkowania przysługuje państwu rezydencji (nie stosuje się metod unikania podwójnego opodatkowania).

Natomiast niektóre umowy zawierają przepisy odmienne, przewidujące opodatkowanie emerytur w obydwu państwach, przy czym w państwie rezydencji zapobiega się podwójnemu opodatkowaniu stosując właściwą metodę unikania podwójnego opodatkowania.

W przypadku uzyskiwania emerytur wypłacanych z Holandii, znajdą zastosowanie zasady opodatkowania wynikające z polsko-holenderskiej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania zawartej między Polską a Holandią.

Zgodnie z art. 18 ust. 5 umowy, emerytury i inne płatności wypłacane według przepisów systemu ubezpieczeń społecznych Umawiającego się Państwa osobie mającej miejsce zamieszkania w drugim Umawiającym się Państwie mogą być opodatkowane w tym pierwszym wymienionym Umawiającym się Państwie.

Oznacza to, iż holenderska emerytura będąca świadczeniem wypłacanym w ramach przepisów systemu ubezpieczeń społecznych Holandii może być opodatkowana zarówno w Polsce, jak i w Holandii. Jednocześnie, w celu zapobieżenia podwójnemu opodatkowaniu tego dochodu w Polsce, należy zastosować określoną w umowie metodę proporcjonalnego odliczenia.

Stosownie do art. 23 ust. 5 lit. a ww. umowy, jeżeli osoba mająca miejsce zamieszkania lub

siedzibę w Polsce osiąga dochód, który zgodnie z postanowieniami umowy może być opodatkowany w Holandii, to Polska zezwoli na odliczenie od podatku od dochodu tej osoby kwoty równej podatkowi od dochodu zapłaconemu w Holandii. Jednakże takie odliczenie nie może przekroczyć tej części podatku od dochodu, jaka została obliczona przed dokonaniem odliczenia i która odpowiada tej części dochodu, która może być opodatkowana w Holandii.

Metodę tę stosuje się na zasadach określonych w art. 27 ust. 9 i 9a ustawy PIT.

Instytucja zaniechania poboru podatku

Na mocy art. 22 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa minister właściwy do spraw finansów publicznych może, w drodze rozporządzenia, w przypadkach uzasadnionych interesem publicznym lub ważnym interesem podatników zaniechać w całości lub w części poboru podatków, określając rodzaj podatku, okres, w którym następuje zaniechanie, i grupy podatników, których dotyczy zaniechanie.

Rozporządzenie wydawane na podstawie ww. upoważnienia ustawowego powinno być adresowane do potencjalnie nieograniczonego kręgu podmiotów, spełniających określone w nim uwarunkowania zaniechania poboru podatku. Takie rozporządzenie nie może być adresowane do konkretnego podmiotu, lecz określać kryteria, uprawniające każdy podmiot, który znajdzie się w analogicznej sytuacji (tj. w określonym w rozporządzeniu stanie faktycznym i prawnym), do skorzystania z zaniechania poboru.

Pamiętać również należy, iż podatek dochodowy od osób fizycznych jest podatkiem rocznym. Jego rozliczenie następuje, co do zasady, do końca kwietnia roku następującego po roku podatkowym. Stąd też zaniechanie poboru podatku może dotyczyć jedynie podatku (który nie został ostatecznie rozliczony), a nie zaległości podatkowej.

Z tych też względów realizacja postulatu dotyczącego wydania rozporządzenia w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od osób fizycznych mogłaby dotyczyć jedynie zobowiązań podatkowych, które nie stały się wymagalnymi, tj. podatku za 2021 r. i lata następne.

Jednocześnie rozporządzenie w sprawie zaniechania poboru podatku ma charakter wyjątkowy i incydentalny. Minister do spraw finansów publicznych wykorzystuje tę instytucję w szczególnie uzasadnionych przypadkach, które nie mają charakteru systemowego. Natomiast faktyczne zwolnienie od podatku części emerytur miałoby charakter systemowy, a to oznacza, że powinno być przeprowadzone w drodze ustawy, a nie w drodze aktu normatywnego niższej rangi.

Przepisy ustawy – Ordynacja podatkowa nie przewidują natomiast upoważnienia dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do umarzania zaległości podatkowych, analogicznego do delegacji ustawowej dotyczącej zaniechania poboru podatku, o której mowa w art. 22 tej ustawy. Prawo do umarzania zaległości podatkowej ustawodawca pozostawił wyłącznie organom podatkowym, które w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem podatnika lub interesem publicznym, mogą:

- odroczyć termin płatności podatku lub rozłożyć zapłatę podatku na raty;

- odroczyć lub rozłożyć na raty zapłatę zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę lub odsetki od nieuregulowanych w terminie zaliczek na podatek;
- umorzyć w całości lub w części zaległości podatkowe, odsetki za zwłokę lub opłatę prolongacyjną.

Umorzenie zaległości podatkowej powoduje również umorzenie odsetek za zwłokę w całości lub w takiej części, w jakiej została umorzona zaległość podatkowa.

Zatem ulgi w spłacie zaległości podatkowych mają charakter indywidualny, a ocena co do istnienia przesłanek do zastosowania danej ulgi należy do organu podatkowego rozpatrującego sprawę.

Regulacje prawne dotyczące opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych

Należy wskazać, że w 2015 r. została uchwalona ustawa o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych.

W preambule ustawy wskazano, że ustawa powstała jako wyraz szczególnych zasług dla Polski tych jej obywateli, którzy w latach 1956-1989 z narażeniem własnego życia, wolności, majątku lub praw pracowniczych angażowali się w działalność antykomunistyczną zmierzającą do odzyskania suwerenności i niepodległości Ojczyzny lub byli z tych powodów represjonowani.

Wyrazem tego uznania jest między innymi przyznanie działaczom antykomunistycznym dodatkowego świadczenia pieniężnego i pomocy pieniężnej wraz ze zwolnieniem tych należności od podatku dochodowego od osób fizycznych. Są to należności odrębne od emerytury.

Ustawa ta określa m.in. zasady nabywania statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych.

W mojej ocenie przytoczony stan prawny powinien być utrzymany.

Tym bardziej, że 15 maja br. rząd ogłosił program społeczno-gospodarczy pod nazwą „Polski Ład”. Program ten przewiduje między innymi podwyższenie kwoty wolnej od podatku do 30 tys. zł. Oznacza to, że emerytury do kwoty 2 500 zł miesięcznie będą mieściły się w kwocie niepowodującej obowiązku zapłaty podatku (podatek wyniesie 0 zł).

Zmiany w zakresie podwyższenia kwoty wolnej mają wejść w życie z początkiem 2022 r.

Od tego dnia, podatek zapłacą jedynie te osoby, w tym emeryci, których miesięczna emerytura przekracza kwotę 2 500 zł miesięcznie. Podatek będzie obejmował jedynie nadwyżkę uzyskanych dochodów, tj. część świadczenia ponad kwotę 2 500 zł.

Niemniej jednak pragnę zauważyć, że do sejmowej Komisji do Spraw Petycji wpłynęła petycja Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Internowanych i Represjonowanych dotycząca ustawowego zwolnienia z podatku dochodowego od osób fizycznych i składki zdrowotnej emerytur otrzymywanych przez działaczy opozycji antykomunistycznej i osoby represjonowane z powodów politycznych (BKSP-144-IX-340/21).

Na posiedzeniu w dniu 1 lipca 2021 r. Komisja do Spraw Petycji zdecydowała o skierowaniu dezyderatu do Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości świadczeń otrzymywanych przez działaczy opozycji antykomunistycznej.

Podstawa prawna

1. Art. 22 § 1, art. 67a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1325, z późn. zm.).
2. Art. 3 ust. 1, art. 4a, 21 ust. 1 pkt 25, art. 27 ust. 9 i 9a ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1128 z późn. zm.) – « ustawa PIT ».
3. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870).
4. Konwencja między Rzeczpospolitą Polską a Królestwem Niderlandów w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu (Dz. U z 2003 r. nr 216, poz. 2120, z późn. zm.) – « polsko-holenderska umowa ».

Z upoważnienia

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/